

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Erasmi Roterodami Bucolicon, Lectu digniss. cum
scholijs Alardi Aemstelredami, cuius studio nunc primum
& repertum & aedum est**

Erasmus, Desiderius

Coloniae, 1539

VD16 ZV 25822

In D. Erasmi Roterodami Carmen Bucolicum, Alardi Aemstelredami
Scholia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29843

B V C O L I.

6

Quid facerem? iam tēpus erat, quo septa capellæ,
 Quo repetant pasti præsepia nota iuueni.
 Me dirus retinebat amor, sequor inuia saltus
 Perditus, & questu Galatæam sector inani,
 Et uano clamore uoco, fugit illa uocantem,
 Nil lachrymas miserata meas, nil flexa querelis,
 Cautibus Ismarijs immotior, aspide sæua
 Durior: aëriæ summis in rupibus Aetnæ
 Immani sese Polyphemi condidit antro.
 Hinc perij, atq; grauis cœpit mihi uita uideri.
 Tum redeo tandem, sequitur grex tristis euntem.
 Atq; hic, cum iam spes misero mihi nulla superfit,
 Mortē oro superos, certè aut (quod gratius esset)
 Improba permutent Galatææ pectora nostræ.

IN D. ERASMI ROTERODAMI
 carmen Bucolicum, Alardi Aemstelre-
 dami Scholia.

TNdolem egregij artificis in D. Erasmo Rote. perq̃
 adolescente, & adhuc Dauentriæ Alexandro He-
 gio preceptore utēte, submicuisse, ac scintillulis quibusdā sese, pdidisse, documento esse poterit uel Aegloga hæc Bucolica, in qua ludēda subacti ingenij sui specimen atq; poëtices gustum olim præbuit. Ecquid ni præbuit uero? Quando Poëticen appellamus, nō quōcunq; claudere uersum pedibus, sed rationem quæ sermoni dignitatem, grauitatem, iucunditatem, picturæ lenociniū ac (ut ita dixerim) diuinitatē, atq; ^{ὑποκειμένη} quendam adiungit. Atqui hæc facultas nulli contingit, nisi qui pectus omni disciplinarum genere expleuerit. Siquidē uerapœsis nihil aliud est, quàm ex oīm disciplinarū delitijs ac medullis cōdita placenta, aut (ut melius dicam) ex electissimis quibusq; flosculis compositū mellificiū. Porrò ut apicula ex flosculis succum

ERASMI

succum mellis colligit, cum alij non delectentur nisi colore & odore: Sic Philosophiæ studiosus, & ex Poëtis inuenit, quod ad bene uiuendum conducatur: cum alij tantū uoluptate deliniantur. Præclare ergo sciteq; Horatius inquit,

Aut prodesse uolunt, aut delectare poëtae,
Aut simul & iucunda & idonea dicere uita.

Si quisq; est, qui utrumq; nosse concupiscit, is mihi accuratius expendat uelim carmen hoc, in quo (ni fallor) alludit ad Vergilianam Parmaceutriam, è secundo Theocriti Ydilio mutuata: id quod præter alia nō parum multa testatur & ipse uersus intercalaris,

Viderunt oculi, rapuerunt pectora flammæ,
Theocritus autem sic habet,

χ' ὡς ἴδον, ὡς ἑμάνην, ὡς μὲν ποδὶ θυμὸς ἰάφ' ἔκει,

Id Vergilius Aegloga octaua ita reddidit, Vt uidi, ut perij, ut me malus abstulit error. Ita uerò quia carmē hoc inscribitur ἔρως, id est amor, par erat titulo respondere personas quotq; πάμφιλῶ enim dicitur totus amans, siue omnibus ex æquo amicus. Pamphilus infano] Vergilius in Bucō. Nunc infanus amor durime Martis in armis, Tela inter media, atq; aduersos detinet hostes. Stridenti tacita] Vergili. aegloga tertia. Non tu in triuijs indocte solebas Stridenti miserū stipula disperdere carmen? Galatææ captus] γαλάτεια potest interpretari lactea, ἀπὸ τῆς γάλα, quod sonat lac: quod paratum est colligere apud Ouidium ex amatoria Polyphemi cantione. Candidior folio niuei Galatæa ligustri. Fuit autem Galatæa filia Nereï ac Doridis, ipsa dicente apud Ouidium libro Metamor. 13. At mihi, cui pater est Nereus, quem cærulea Doris Enixa est. Verg. in Palæmone,

Malo me Galatæa petit, lasciua puella,
Et fugit ad salices, & se cupit ante uideri.

Lege

Lege Genealogiam Ioannis Boccacij libro 7. cap. 16. Flāmas] Rodolph. Agricola libro de inuent. Dial. 2. cap. de similib. Vulgò itaq; iam usurpatur ardere, quem amore &c. Plautus Menech. Quaquā tangit, amburit: si propius astas, Aestu calefacit. Plautus Mercat. Ita mihi in pectore atq; in corde facit amor incendium. Ni ex oculis lachrymæ descendant iam ardeat credo caput. Idem Cistella. Credo ego amorem primum apud homines carnificinam commentum, &c. Terentius Eunuch. Et amore ardeo, & prudens & sciens uiuus, uidentq; pereo, nec quid agam scio.

Vel uisito] Eleganter usurpat uel pro saltem. Plautus, Si non tangendi, uel nobis uidendi procul stantibus copia detur. Terentius in Phormio. Postremo si nullo alio pacto, uel fœnore. Et tu flammium] Aetna mons est Siciliae, ab omnibus, aut fere omnibus poëtis ob igneos quos euomit globos decantatus. Aulus Gellius libro. Noct. Atti. 17. cap. 10. citat uersus aliquot Vergilianos de Aetna. Et Claudianus item in raptu Proserpinæ: Aetna giganteos & cæt.

Polyphemon in ulnis] De Polyphemo cyclope suauissime fabulatur Homerus libro Odyssæ nono. Vergilius lib. Aene. 3. Ip̄m inter pecudes uasta se mole mouentem Pastorem Poylphemum: & Ouidius libro Metamorpho. decimotertio. Pamphile quid sterili] Rodolphus Agricola libro tertio de inuent. dialect. capite secundo, quot modis à dicente tractent affectus. Corpore Damætas] ὁμοιοτέλευτον est, hoc est, similiter desinens. Vergilius in Palæmone.

Non mihi taurinis] Antitheton est eorum, quæ Pamphilus damnauit in riuiali suo Polyphemo. Ah tibi setosi, & quæ sequuntur. Riget horrida pilis] Non dubium quin legendum erit uillis, aut simile quippiam: nam pilus priorem corripit, Caullus,
Prætor

A L A R D I

Catullus.

Prætor ne faceret pili cohortem.

Ovidius libr. de arte amandi primo,
Et nihil emineat, & sint sine sordibus ungues,
Inq; caua nullus stet tibi nare pilus.

Martialis,

Cui præstas culum, quem Labiene pilas?

Idem libro nono,

Quum depilatos Chreste culeos portes. Porro quod legitur apud Horatium sub calcem satyræ primæ, Ne me Crispinini scrinia lippi Cõpilasse putes, uerbum non amplius addam. Id uerbi mutantur Latini *ἀπό, πῖλον*. Hinc oppillo, expilo, compilo.

Lucretius,

Fluctibus aduersis oppillare ostia contra.

Ovidius lib. Metamorph. 14. Expilatq; genis oculos.

Cerne] Fortasse legendum erit ceruix, aut quod mihi magis probatur, cerne: ut uideatur allusum esse ad prouerbium, Ceruo demissis auribus surdior. Nã cerui (ut inquit Plinius) cum erexere aures, acerrimi auditus: cum remisere, surdi.

Tethydis interea] In exemplari non autographo quidem, utpote hæctenus etiamnum desiderato, cum alijs aliquot æglogis, sed alio, apud Reynerum Snoryum à Gauda medicum, nuper admodum defunctum reperto, apud quem inter puerilia poëmatia amplius annos quadraginta delituit (Alioqui non dubium, quin iam olim recognitum D. Erasmus ipse in apertum protulisset, si quod adolescenti exciderat, habere potuisset) scriptum erat, sed mendose, Tethydis interea, unde nos sic restituimus, Tethys interea. Tethys uxor Neptuni. Vergilius Georgicorum primo, Teq; sibi generum Tethys emat omnibus undis. Ouidius libro Fast. quinto. Duxerat Oceanus quondam Titanida

Titanda Tethym. Fuit & alia Thetis, de qua lege Fulgentium Placiadem libro tertio in fabula Pelei & Thetidis, & Ovidium libro Metamorphoseôn undecimo, Iuppiter æquoreæ Thetidis connubia uitat.

Tithonis ab æquore.] De Tithonio uide Homerum libro Iliados undecimo in ipso statim exordio, & Seruium in tertium Georgicorum. Illud leuiculus, sed tamen indicandum, hic per enallagen siue *επίρροισιν* uariatam esse declinationem. Lege priorem Cospia Comment. capite decimotertio. Horatius, Longa Tithonum minuit senectus. Et Ouidius item in Epistolis, Iamquæ fugatura Tithoni coniuge noctem, Præuius Auroræ Lucifer ortus erat.

Paulatim croceis] Elegans cum primis est maturini temporis periphrasis. Sic non uno in loco Vergilius, Et iam prima nouo spargebat lumine terras Tithoni croceum linquens Aurora cubile. Idem Aegloga octaua, Frigida uix cælo noctis decesserat umbra.

Subuecta iugalibus] Id est, equis. Stadius libro Thebaidos tertio, Soluerat Hesperij deuexo margine ponti Flagrantes Sol pronus equos. Ac mox, Laxant calidis humentia loris Pectora, pars meritos uertunt ad molle iugales Gramen. Ad eundem ferè modum scriptum est Matthæi uicesimoprimum, Ecce rex tuus uenit tibi mansuetus, sedens super asinam & pullum filium suhiugalis.

Et iam Phœbeæ feruentia sidera rupis.] Temporis descriptio est, quam *χρονογραφία* appellant.

Cinctus & ecce Damon uiridanti tempora.] *ἄκωρ* siue imago est. Cui iam depositis] *χαρακτηρισμός* est siue effictio. Qui iam trigenios] Nimirum sic erat in eo (cuius modo meminimus) exemplari. Verum uocem hæc, ut multis parum cognitam, parumque arridentem mutauimus in tercentū. Cum Nestore]

Homerus

Homerus lib. Iliados secundo. Et Ovidius 12. Meta.
Vixi annos bis centum, & nunc tertia uiuitur ætas.

Computet annos] Sunt qui putant computare pa-
rum esse Latinum. Iuuenalis tamen alicubi sic loqui-
tur, Facies tua cõputat annos. Supputare uerò magis
probat Ouid. lib. de Pontoz. At reditus iam quisq;
suos amat, & sibi quid sit utile, sollicitis supputat arti-
culis. Quænam sub gelido tenuit Ioue.] Iuppiter
Ennio teste, is est planeta, quem Græci uocāt aërem.
Theocritus in Batto, iam pluit, & claro nunc Iuppiter
æthere fulget. Cum sol hesternus] Sane quàm ap-
posita temporis descriptio est. Sacra uideo sub te-
gmine lauri] Plinius lib. 15. ca. 30. Idem eadem Apola-
lini sacram esse restatur lib. 12. cap. 2. Vide Fulgentiũ
Placiadem in Mythologijs, in fabula de Lauro. Na-
iades Aonidesq; simul Dryadesq;] Naiades, nymphæ
sunt fontium siue fluminũ. Aonides dictæ sunt à fon-
te Aone in Aonia regione Boetiæ, illis consecrato. Iu-
uenalis, Cupidus syluarum, aptusq; bibendis Fonti-
bus Aonidum. Dryades sunt denominatæ à quercubus:
Quis enim apud nos quercus dicitur. Pan calamo.]
Hunc deum Arcades uenerati sunt, non solum ut syl-
uarum, sed diuersæ materiæ Deũ. Vnde à Græcis παν
q; omne significat, appellatur. Pulcher cithara lu-
debat Apollo] Apollo præter alia epitheta dictus est
ἀγλαόμορφος, hoc est splendide formosus, formosq; splē-
didus, ac pulchrè uenustus.

T H E S I S, S I U E P O T I U S

communis locus de uitando pernicioso libidi-
nosq; aspectu.

Viderūt oculi, raperuerūt pectora flammæ] Cũ
lubricæ ætati omnia etiam tuta sint timenda,
certe imprimis illi cauendum ab impudico li-
bidinosq; aspectu, unde scetet omnis uitiorum collu-
uies.